OMALUS SCULPTICOLLIS AB. - NOVÁ ZLATĚNKA PRO ČSSR A STŘEDNÍ EVROPU.

Karel P o l á č e k

Při faunistickém průzkumu jižního Slovenska chytil jsem dne 4.VIII.1965 jeden exemplář zlatěnky rodu Omalus Panz., který se svým habitem značně lišil od všech dosud chytaných zlatěnek tohoto rodu na našem území. Svým zbarvením připomínal O.auratus L., avšak po pečlivé determinaci bylo zjištěno, že jde o Omalus sculpticollis Ab., novou zlatěnku pro ČSSR a současně pro celou oblast střední Evropy. Byla sesmýkána s kvetoucích rostlin (Inula salicina L., Achilea millefolium L.) u jihovýchodního cípu státní přírodní reservace na Kováčově, okres N.Zámky. Začátek srpna loňského roku poskytoval nejlepší podmínky pro vývoj Hymenopter, protože téměř celý červenec pršelo a od 4.VIII. do 14.VIII. bylo krásné slunné počasí a velmi teplo. Místo, kde tento druh byl chycen, svažuje se k jihu. Jsou zde úzké lesní hlinité průseky, málo sjízdné lesní cesty (jílovité) a kolem těchto průseků a na menších pasekách v okolí plno kvetoucí vegetace. Lokalita se nachází na okraji listnatého porostu (dub, jilm, lípa). Tedy vcelku velmi dobré bionomické podmínky pro teplomilné zlatěnky. Současně v této době se v blízkém okolí vyskytovaly i jiné zlatěnky jako: Chrysis viridula L., Ch.ignita L., Ch.gracillima Foerst., Ch.leachi Shuck., Ch.dichroa Dahlb., Ch.cyanea L., Ch.pumilla Klug., Omalus auratus L., O.pusillus F., Hedychridium roseum Rossi, H.ardens Coq., Holopyga gloriosa F., Hedychrum nobile Scop., H.rutilans Dahlb. a jiné.

Zlatěnka Omalus sculpticollis Ab. byla dosud známa jen z pěti nalezišť a to z jižní Francie, kde byla popsána z okolí Marseille a později chycena též v Hérault a u Cannes. Zcela neočekávaně byla však objevena i v Zakavkazsku (bez bližšího označení naleziště) a konečně v nedávné době (1959) ohlásil její nález G.Grandi z Italie (Ronzano v okolí Bologne). Od té doby žádný jiný nález nebyl zaznamenán. Její výskyt ne jižním okraji našeho území je velmi pozoruhodný. Tento náš nález je jakýmsi spojovacím článkem obou od sebe tak vzdálených nálezů tohoto druhu.

Jistě není na škodu uvésti zde aspoň stručnou charakteristiku této málo známé zlatěnky.

Omalus sculpticollis Abeille náleží k velkým druhům svého rodu, neboť dosahuje délky 6 - 7 mm. Modrým zbarvením hlavy a hrudi a červeným zbarvením zadečku, jehož terčová část bývá často začernalá, nemálo připomíná našeho běžného Omalus auratus L., který vyjimečně dosahuje téměř stejné velikosti. Ode všech našich druhů rodu Omalus Pz. liší se však O.sculpticollis Ab. především velkým, hrubě a hustě, pravidelně tečkovaným pronotem, jehož strany jsou zcela rovnoběžné. Mesonotum a scutellum jsou velmi zřetelně chagrinované a proto nápadně matné. Střední začernalé pole mesonota je hrubě a dosti hustě tečkované, naproti tomu postranní pole mesonota z velké části, jakož i base štítku, zcela postrádají tečkování, čímž jejich lesk se tím více uplatňuje. Poslední článek zadečku je uprostřed hluboce, trojúhelníkovitě vykrojen, po obou stranách se zřetelným, značně ostrým zoubkem.

Tímto nálezem se tedy zvyšuje počet u nás žijících druhů rodu Omalus Panz. na deset a současně se velmi významně obohacuje zastoupení mediterranní, resp. pontomediterranní fauny na našem území.

Ke konci považuji za svou milou povinnost poděkovat Dr.Vl. Balthasarovi za pomoc, kterou mi při identifikaci tohoto nálezu a při koncepci tohoto příspěvku poskytl.

OMALUS SCULPTICOLLIS AB., EINE NEUE CHRYSIDIDEN-ART FÜR ČSSR UND FÜR MITTELEUROPA.

Am 4.VIII.1965 habe ich in Südslowakei, an der südöstlichen Grenze des Naturschutzgebietes in Kovačov (bei Štúrovo) ein Exemplar von Omalus sculpticollis Ab. gefangen, also einer Art, die nicht nur für die tschechoslowakische, sondern für die ganze mitteleuropaeische Fauna neu ist. Es handelt sich um eine äusserst seltene Art, die bisher nur von Südfrankreich, Mittelitalien und Transkaukasien in wenigen Belegen bekannt ist.

LITERATURA

A b e i l l e d e P e r r i n E., 1878: Diagnoses de Chrysides nouvelles. Marseille: 65-68. B a l t h a s a r V., 1946: Prodromus Hymenopterorum Čechoslovakiae VIII: 227. B a l t-

h a s a r V., 1954: Fauna ČSR, Sv.3, Chrysidoidea: 80. B e r l a n d L. & B e r n a r d F., 1938: Faune de France, sv.34, Hyménoptères vespiformes III: 38. B u y s s o n E. du, 1891: Species des Hyménoptères d´Europe et d´Algérie. Sv.VI: 148. G r a n d i G., 1959: Boll.Inst.Entom.Univ.Bologna, 23: 285. T r a u t m a n n W., 1927: Die Goldwespen Europas: 40.

CHAMAESPHECIA COLPIFORMIS (STAUDINGER) (LEP., SESIIDAE) V ČESKOSLOVENSKU.

V Prodromu lepidopter Slovenska je uveřejněn můj první československý nález této nesytky z Kamenice nad Hronom. Nyní ještě sděluji několik bližších údajů. V literatuře se uvádí toto rozšíření: jižní Francie, Rakousko (okolí Vídně), jižní Maďarsko, jediný údaj z Rumunska a Balkán. Živná rostlina a ekologie není známa. Dne 2.července 1963 jsem v okolí Kamenice nad Hronom našel spářené nesytky, které velice upoutaly mou pozornost. Druhý, čtvrtý a šestý kroužek zadečku byly totiž vzadu čistě bíle lemované, tykadla samečka černá, naspodu žlutohnědá, u samičky černá, vespod hnědá; tyto znaky stačí k přesné determinaci druhu Ch.colpiformis (Stgr.), neboť se nevyskytují u žádné další naší nesytky. Blízko uvedené dvojice jsem později našel ještě další čerstvě vylíhlou samičku a v těsné blízkosti prázdnou exuvii kukly, vysunutou z kořene Salvia pratensis L. V příštím roce jsem vychoval z této rostliny tři exempláře tohoto druhu. Starší požerek jsem našel na Salvia austriaca Jacq., který s největší pravděpodobností patří témuž druhu nesytky. Není vyloučeno, že na vhodných stanovištích se najde i v jiných druzích šalvěje.

Ch.colpiformis (Stgr.) je další nesytkou, u níž se nám podařilo zjistiti dosud neznámou živnou rostlinu. Housenka a kukla se podobá ostatním příslušníkům rodu Chamaesphecia a v dalším zpracování se ještě vrátím k jejich podrobnému popisu. Vývoj je jednoletý, způsob života, přezimování a kuklení v rostlině jsou obdobné jako u ostatních druhů této skupiny. Další exempláře motýla jsem chytal v roce 1963 a 1964 na květech žebříčku, rmenu a chebdí, na jiných květech již méně. Létá jednotlivě od konce června až do začátku srpna. Slovenské naleziště je nejsevernějším místem rozšíření tohoto druhu v Evropě.